

טקחת את החיים ברצינות

לפעמים שומעים איזה שיעור, כולם מרותקים, יש אווירת חיזוק ורצינות, השיעור הסתיים, ואז קם מישהו וזורק איזו בדיחה... וכל החיזוק מתפוגג...

זה נקרא לקרא! יש כאן אנשים שהיו לוקחים את הדברים אתם הלאה, לחיים, מתחזקים, ובגלל המילה הזו, הם הסיחו דעת מהחיזוק, ולא יקחו אתם כמעט כלום, או לפחות לא כמו שהם היו לוקחים. אסור ללכת בדרכו של הנחש, לקרא, תן לאנשים להתחזק. ליצן, זה לא מי שזורק בדיחות, אלא מי שהופך דברים חשובים לזולים, עושה צחוק מהתורה, מהרבנים, 'נו, אז מה שהרב אמר...! אז מה אם עשיתי את העברה הזו!'

ה'אז-מה' הזה, זה היצר הרע, זה הנחש, שמקרה. שמצנן. לא תמיד מדובר בקרירות על משהו נקודתי ומוגדר, יש כאלו שאת כל החיים שלהם הם חיים ב'קלילות'. לא מדובר על 'קלילות' רצויה, שפירושה ויתור ועבודה על המידות, אלא על חוסר רצינות לחיים עצמם. אנשים כאלו שחושבים שהעולם הוא לונה-פארק אחד ענקי, וכל החיים שלהם מחפשים איפה אפשר עוד קצת לצחוק, מסיבות, עובדים כדי ליהנות, שום דבר לא רציני, לא מהותי.

וזה גרוע מאד, כי גם אם אתה אחד שאוהב לצחוק, לצאת ליהנות, יש דברים בחיים שחייבים לקחת ברצינות.

לדוגמה: בית הכנסת! שיעורי תורה! כבוד הזולת! לכבד כל דבר שקשור ליהדות, להתייחס בכובד ראש לכל דבר שקשור לרצון ה', יש זמנים שצריך להפוך לרציני, להבין שיש כאן משהו כבד משקל. הכניסה לבית הכנסת צריכה להיות בשקט, בנחת. בזמן התפילה, צריך להיזהר מאווירה של הוללות. במהלך שיחת מוסר מחזקת, לשמור על אווירה של רצינות בזמן שהיא מתבקשת. כמוכן להיות בשמחה, אבל לא להיות 'קלילים' איפה שצריך לתת משקל לפעולות שלנו.

ה'מסילות ישרים' כתב (פרק ה, מפיסדי הזהירות, שהם הצחוק והלצון), שמי שכל הזמן עושה צחוק מכל דבר, ולא מבין שיש זמנים שצריך להיות רציני. קודם כל, הוא נכנס למערבולת שקשה לצאת ממנה, כי אי אפשר לדבר איתו על שום דבר, מכל דבר הוא עושה צחוק, מה שתגיד לו, הוא יקח 'בקליל', ככה שהוא נמצא במצב של הידרדרות תמידית בלי עצירה.

חז"ל אומרים (עבודה זרה יח), "קשה הליצנות, שתחילתה יסורין וסופה כליה". 'ליצנות', כמו שאמרנו, זה לא מישהו שמח שמדי פעם מצחיק את אלו שסביבו, אלא אחד שמזלזל בדברים רציניים, ובגלל שמכל דבר הוא עושה צחוק, כמעט ואי אפשר להפוך אותו לרציני. יש רק דרך אחת, לא כל כך נעימה - יסורים...

ברגע שחלילה קורה משהו, פתאום הוא מתחיל לדאוג, לפחד, מה שנקרא 'נמחק לו החיוך', ואז נגמרים כל הצחוקים והקלות ראש. אין לה' עניין בייסורים, עדיף לאדם להתחיל להתייחס לחיים ברצינות גם בלעדיהם, אבל מה אפשר לעשות עם מישהו שאין לו רגע של מחשבה, הוא כל הזמן עסוק בליהנות, אי אפשר לדבר איתו, זו הדרך היחידה לעצור אותו. ידוע לכולם, בפרט לצעירים, שמי שנכנס להיות ב'חבריה', לעשות צחוק מכל דבר, להיות הליצן או הליצנית של החבורה, קשה לצאת מזה.

כמה אנשים היו רוצים לחבוש כיפה ולהתחזק וכל הפחד שלהם הוא 'מה יגידו', שההוא יעשה ממנו צחוק. כמה בחורים היו רוצים לתפוס חיזוק, אבל פוחדים על המקום שלהם בחברה, מה יגידו, איך הם יצאו והוא לא יהיה אתם.

בשבת הקרובה, נתחיל בעזרת ה' שוב את חמשת חומשי התורה. זה אמור לרגש אותנו, לא כל אחד זוכה, יש כאלו שלא נמצאים אתנו היום, יש כאלו שלא באים לבית הכנסת, ואנחנו כן, איזו זכות, קיבלנו חיים לעוד שנה, קיבלנו מתנה מה' יתברך - הזכות להתחיל שוב ללמוד את חמשת חומשי תורה! פרשת בראשית מלאה תוכן, מלאה ביסודות העולם. יש הרבה על מה לדבר בפרשה הזו, נדבר על נקודה אחת יסודית מאד בחיים.

החטא העוצמתי ביותר בהיסטוריה, היה החטא של אדם הראשון. לפעולה הקטנה הזו של אכילת הפרי מהעץ, היתה השלכה מיידית ועצומה, השלכה על מיליארדים של אנשים - כולל אותנו בעצמנו! נקנסה על בני האדם מיתה, עבודת אדמה מפרכת, מה שמייקר את המחייה שגם ככה רק הולכת ומתייקרת, הלידות וההריונות וגידול הילדים הפכו להיות קשים ומלאים בסבל בגלל החטא הזה.

האמת, שאין לנו בכלל הבנה במה שהיה שם, למרות שכתוב בפירוש, אבל בכל זאת אנחנו לא מבינים [אפשר לציין בהרחבה בשיחה על פרשת

בראשית שנת תשע"ח 'לדעת איך לקרוא את פסוקי התורה].

מי גרם לכל החטא הזה? האדם הראשון!

ומי החטיא אותו? האשה!

ומי הסית והחטיא את האשה? הנחש!

איך הוא הצליח לפתות אותה לעבור על הציווי היחיד של בורא עולם? האם הוא אמר לה איזה טיעון משכנע? לא!

האם הוא נתן לה הרצאה מלאה בכפירה? הוכיח לה משהו נגד יסודות האמונה? אמר לה שה' אמר משהו אחר ממה שבעלה אמר? לא! האשה דוקא היתה מלאה ביראת שמים, היא לא רצתה לנגוע

בעץ.

אלא מה? אומר ה'חידושי הרי"ם' (שיח שרפי קודש, חלק א, עמוד 86, אות תעב. וכן בשיח שרפי קודש על התורה פרשת בראשית עמוד יד), "בתנועה קלה יוכל אדם לקרר את חבירו מעבודת ה' יתברך", כי הנחש רק קירר את חוה, הוא אמר לה "אֵפֶךְ כִּי אִמַר אֱלֹהִים", כלומר 'אז מה' אם ה' אמר... "מיד נתקררה דעתה ואכלה מעץ הדעת".

כלומר, הנחש לא אמר שום טיעון משכנע, לא לימד אותה לכפור, אלא היא היתה חדורת יראת שמים, וכשה' אמר משהו זה היה נראה לה משהו שחובה להקשיב לו.

ומה שהנחש עשה, הוא קירר אותה, 'אז מה אם ה' אמר... מה קרה...! ובה הוא עקר ממנה את היראת שמים, את הרגש החם כלפי בורא עולם, בתנועה קלה, של "אֵפֶךְ", אז-מה...

מההתנהגות של היצר הרע הזה, צריך ללמוד, כמה שאנחנו צריכים להיזהר לא לקרר אף אחד בתנועות הקלות שלנו, וגם לא לתת לאף אחד לקרר אותנו.

הרב מסר שיעור, המשגיח מסר דרשה, ואחד החברים התעורר, ולקח את הדברים ברצינות, אשתך או הבן חזרו נפעמים מאיזה שיעור שהם היו בו, והחליטו להתחזק, פתאום הוא לא מדבר לשון הרע, פתאום הוא מכין ספל מים ליד המיטה, או כל מיני דוגמאות כאלה ואחרות.

לא לקרר, לא לזרוק משפט כמו 'נו מה נהייתה לנו צדיק עכשיו...! או 'אתה לא תחזיק מעמד', 'עזוב אותך מכל החומרות האלו'. מילא אתה לא מצויין, אבל למה לקרר אחרים? הוא מתחזק, תן לו! אדרבה, תגיד לו: 'אשריך, הלוואי שהייתי בדרגה שלך, אני עדיין לא זכיתי להתחזק בזה, תמשיך בזה, אשריך!'

כמה בנות היו רוצות לעשות שינוי אמתי, אבל הם מפחדות מאותה בנת שנונה שתשים אותם ללעג ולקלס.

לכן אומרים חז"ל, "שליצנות - תחילתה יסורים", אדם כזה שעושה ליצנות מדברים רוחניים, ה' בהתחלה מנסה לעצור אותו באמצעות היסורים, לאותה לו, אולי אם הוא יצטער קצת, הוא יקח פסק זמן לחשוב על ההתנהגות שלו.

אבל אם לא - "יוסופה כליה", הדרך הזו טוביל אותו לאבדון מוחלט, שום הרצאה לא מדברת אליו, שום הערה הוא לא מקבל, הוא לא מנסה להתחזק, כלום לא רציני אצלו, אז מה יהיה אתו בסוף? רק כליה. אבדון. סיפר הרב יצחק פרחים שליט"א, פעיל בכיר בארגון 'ערכים', שבאחד מהסמינרים לקירוב רחוקים של הארגון, אשה אחת רצתה מאד לקבל על עצמה כיסוי ראש.

אבל היה לה פחד משתק מאחת מהחברות שלה. היא היתה מוכנה להתמודד עם כולם, רק לא אתה!

לאחר התלבטויות רבות, היא החליטה לקבל על עצמה את הכיסוי, אבל כדי להקל מהקושי של ההתמודדות עם התגובה של אותה חברה, היא החליטה לנתק אתה קשרים...

היא חבשה את הכיסוי. לאט לאט הסביבה שלה התרגלה, אבל עם אותה חברה היא לא נפגשה. גם לא התקשרה ולא ענתה לטלפונים שלה. עד שיום אחד...

אותה חברה הפיעה אצלה במשרד בעבודה... היא חשבה שהיא הולכת להתעלף... מה יהיה עכשיו... מזה היא כל כך פחדה...

אותה חברה פתחה בשלום קולני: "מה נשמע... הכל בסדר אתך? דאגתי לך, את לא עונה, חשבתי שקרה לך משהו, באתי לראות מה אתך...". ואז היא קלטה את הכיסוי...

"מה התחלת ללכת עם כיסוי ראש?!"

"כככן... זאת אומרת... התחלתי...". גמגמה האשה...

"אז תדעי לך", אמרה החברה, "שגם אני כבר המון זמן רוצה לשים כיסוי, אבל תמיד פחדתי ממך! מה תגידי! אבל עכשיו שאני רואה שגם את שמת, מהיום, גם אני אשים, כמו שתמיד רציתי...".

בפרשת השבוע אומרת התורה (ב ד) "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם". רבי יהודה בר אילעאי דורש (מנחות כט:) את המילה 'בהבראם':

ב-ה בראם, כלומר באות ה הוא ברא אותם, את השמים והארץ. למה? אומרת הגמרא שם, שהעולם הוא כמו האות ה, אפשר להידרדר מלמטה באין מפריע, ואם מי שיצא מהעולם מלמטה, דהיינו פרק עול, רוצה לחזור שוב לעולם, לחזור בתשובה, הוא יכול לחזור מהפתח של האות ה מצד שמאל למעלה.

מסביר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (במדבר תשל"א, מאמר כא, כוהה של ליצנות), שמי שנופל למטה, זה כל כך מושך, עד שאין דרך חזור מאותו כיוון, וה' הוצרך לברוא דרך צדדית לחזרה.

רואים מכאן, עד כמה קשה הליצנות, הנהנתנות, ועד כמה צריך להיזהר מזה.

כאן אולי המקום להתייחס לעוד סוגים של ליצנות, קרירות, שעלולה לחזור אל האדם בכל מיני דרכים. ניתן כמה דוגמאות.

אני לא מדבר על המגזר הכללי, שצופים בטלוויזיה ומאזינים לתקשורת החילונית, שהיא לא 'מקרה' אלא 'מקפיא'! שם היצר הרע שפיתה את חווה חוגג רוב ההסתה וההדחה שלהם נגד היהדות, מתבצעת על ידי קרירות וליצנות.

אם זה בסרטים והסדרות, אם זה בכל מיני תוכניות וכתבות, שהמטרה היא לא להילחם, אלא לקרר, לצנן, להפוך את מי שמקיים מצוות וקרוב ליהדות - לטיפשי, לאוויל.

הם מציגים דמויות הקדושות ליהודים במשך אלפי דורות, בצורה שוטה והיתולית ומגוחכת, שכל הח'ום' שיש בלב של היהודי, יורד ומתקרר.

זה בדיוק מה שהנחש עשה, הוא לא שינה כלום, רק קירר, רק אמר 'אז-מה'... הם לוקחים דמויות של רבנים שאנחנו מתייחסים אליהם בחרדת קודש, מצוות שיהודים מסרו עליהם נפש בכל הדורות, ומציגים אותם בצורה מבזה וחסרת ערך.

וממילא לא רק הציבור הכללי ניזוק, אלא כל מי שצופה באותם סדרות ופרקים ניזוק ומתקרר אפילו בלי לרצות, הוא ימצא את עצמו

בפעם הראשונה אולי קצת מדדעז, מהבוטות, מהסגנון דיבור, מההתנהגות של השחקנים.

בפעם השניה זה יפריע, ובפעם השלישית הרגש כבר קר, ואחר כך קפוא, ובלי שהוא שם לב, קורה לו מה שקרה לחווה, עד שהוא עובר על רצון ה' והוא עלול להחטיא גם אחרים (שכידוע, מי שצופה בסרטים, בדרך כלל מחפש שותף לחלוק איתו את החוויות, ולפעמים גם עורך היכרות עם הסרטים לכאלו שלא צפו מימיהם...).

ולא רק סרטים או תוכניות רדיו חילוניים, אלא גם בקרב הציבור שלנו, צריכים להיות ערניים, מה מכניסים הביתה, מה הילדים רואים, להפעיל טוב את הראש האם זה מקרר, מה ההשפעה שזה משפיע עלינו ועל הילדים.

לא כל השדרנים הם טלית שכולה תכלת, וזה שהם יושבים מאחורי המיקרופון, זה לא אומר שהם מדברים תמיד ברמה גבוהה. יצא לי כמה פעמים להאזין לתחנות רדיו אפילו חרדיות, והצטמרתי מרמת הרדידות של השדרן שהעביר את התכנית.

יש כל מיני מושגים שהציבור שלנו לא הכיר, או שהם מעודדים את המאזינים לצלם סרטונים, לשתף, להעלות ליסטטוס, ועוד כל מיני מושגים שרוח חכמים אינה נוחה מהם בלשון המעטה.

בפרט תוכניות שמשדרות שם נשים, או שדרן שמעלה נשים ומשוחח אתן, תוך שהם נותנים תחושה למאזינים שהכל בסדר, ומקררים את רמת הצניעות של ציבור המאזינים.

אותו הדבר לגבי ספרי קריאה. בפרט ספרי קומיקס המדברים על יהדות ורבנים.

לאחרונה יצא לי לפגוש בספרי קומיקס על הגדה של פסח, או ספר התניא (שאופייניים לציבור מסוים וד"ל), שנשמע לכאורה דבר טוב, אבל כשפותחים את הספר מגלים עולם מושגים חילוני מנסה לתאר את ההגדה או את התניא.

דמויות מגושמות, ביטויים שנער יהודי לא אמור להכיר, מושגים כמו איגרוף, כדורגל, אנשים שטסים באוויר, והכל מוצג בצורה נטולת חיות רוחנית, הנותנת תחושה לקורא שבעלי ההגדה הם 'חברים' שלו, שהתנאים והאמוראים הם כביכול באותה רמה שלנו. שיש לנו השגה בהם.

בפרט שזה ספר המיועד לילדים, מנסים לשוות לו סגנון הומוריסטי ומצחיק, בזמן שמדובר על יסודות היהדות. במקום לילד יהיה מקום של כבוד למושגים המדוברים שם, הוא תופס את יסודות היהדות המוצגים שם כאיזה סיפור מצויר מצחיק ואפילו מגוחך.

ואחרי זה, שהוא לומד על משה רבינו, או על דוד המלך, הוא נזכר בדמות המגוחכת ההיא, ובמקום להתמלא הערצה אל דוד המלך ולדמיין אותו כמלאך ה' צבאות, הוא מדמיין אותו כמו אחד מהדמויות בספר, שלא רחוק בעיניו בהרבה מהדמות של איזה סרט מצויר או צעצוע מעולם הסרטים.

וככה משטות כזו של ספר שהוא קרא, כל היהדות הופכת להיות בעיניו מזלזלת ופחות רלוונטית, משהו עתיק ולא קשור לעצם החיים, 'קליל', וממילא היהדות של דור ההמשך נפגעת אנושות, ולא פלא שיש כל כך הרבה נושאים בציבור הזה שככה תופס את היהדות.

לאחרונה יצאו המון ספרי קומיקס גם בציבור התורני, שמתארים חטיפות, רובים, יריות, מכות, או חבורות של ילדים שמסתובבים בכל העולם ועושים משימות הזויות. ועוד.

כל בר דעת, צריך ליצור סינון ביתי, שאותו הוא מנהל בעצמו. במציאות של היום אי אפשר גם לחסום את הכל מהילדים, אבל סינון וביקורת של ההורים או המחנכים חייבים להיות, לא כל ספר שייך להכניס אל הבית ואל הראש.

בפרט אם הילדים עדיין קטנים, תפקד, תעבור לפני כן על התוכן, אל תגיד 'מה יש בזה' כמו שאמר הנחש, אלא תתאמץ ותבדוק, ולפעמים... גם תופתע...

כמו כן, צריך להיזהר מחיקויים לא מתאימים. יש חיקוי שצוחקים מעצם הדיוק של החיקוי, ויש חיקוי שצוחקים על הדמות שהוא מחקה ומזלזלים בה, ההבדל בחיקוי דק, אבל משמעותי בצורה קיצונית.

לסיכום, זהירות מקרירות. נזכור שאנחנו נודע היו סוליס מקרירות אחת ויחידה, ונתחזק...

"אף כי אמר אלהים..."

השיעורים נמסרו ונערכו ע"י האברך דוד יעקב עבו - מוהל מוסמך. 050-4148948

ניתן לקבל גם במייל david0504148948@gmail.com

ניתן להאזין לשיעורים במגוון נושאים מאת כותב השורות, בקו 'פרשת דרכים' 074-7962698 וכן במערכת 'קול הלשון'